

Algunhas propostas para a ampliación de competencias dos gobernos locais españois

Este artigo ten como obxectivo básico analizar que competencias poderían ser descentralizadas cara aos gobernos locais españois, tendo en conta as súas competencias actuais e a análise do sistema comparado. A análise comparada constata que España ten un grao de descentralización algo superior á media dos países federais, e que o gasto descentralizado se concentra primordialmente no nivel intermedio de goberno, é dicir, no nivel autonómico. Non obstante, o nivel local de goberno español presenta un peso que está por debaixo do da media dos países federais, a causa basicamente de que as competencias locais en educación son moi limitadas. Por tanto, é razoable propoñer que nun futuro próximo os gobernos locais españois collan máis peso dentro do sector público, mediante a descentralización de servizos como educación, vivenda e políticas activas de ocupación. Finalmente, indícanse as limitacións dos gobernos locais españois para asumir estas competencias e a forma en que deberían ser financiadas.&

& Palabras clave: goberno local, descentralización, competencias

1. INTRODUCCIÓN

Este artigo ten como obxectivo básico analizar que competencias poderían ser descentralizadas cara aos gobernos locais españois, tendo en conta as súas competencias actuais e a análise do sistema comparado. Estrutúrase en cinco apartados, o primeiro dos cales é esta introdución. O segundo apartado analiza a distribución do gasto público por niveis de goberno no sistema comparado e en España; isto permite valorar se o peso do goberno local español é adecuado ou non. No terceiro apartado examínase a distribución de funcións de gasto por niveis de goberno, con especial atención ás locais dentro do sistema comparado e en España; desta forma, coñecemos se os gobernos locais españois teñen o nivel competencial dos outros países analizados. O cuarto apartado dedícase a propoñer unha serie de competencias que poderían ser transferidas aos gobernos locais españois. Finalmente, o quinto trata de como financiar estas novas competencias de seren transferidas.

2. ANÁLISE COMPARADA DA DISTRIBUCIÓN DO GASTO PÚBLICO POR NIVEIS DE GOBERNO. PESO RELATIVO DO NIVEL LOCAL

Á hora de analizar en que gastan os recursos con que contan os gobernos locais, é importante ter en conta cal é a súa importancia relativa. Desde un punto de vista económico, esta establécese, polo xeral, conforme for o peso relativo do seu gasto dentro do total do gasto público; por tanto, segundo este peso pode definirse o nivel local de goberno como máis ou menos relevante. De todas as maneiras, medir a importancia relativa do nivel local de goberno e o grao de descentralización que pode soportar a partir do peso relativo do seu gasto ten certas limitacións, pois esta medida indica o volume de gasto que os gobernos locais xestionan mediante o seu orzamento, pero non indica cal é o seu poder político sobre este gasto, o cal pode verse limitado por decisións lexislativas, administrativas e financeiras tomadas por outros niveis de goberno.

Para a análise comparada do peso relativo do nivel local de goberno, clasificamos os países que imos estudar en países federais e países unitarios ou non-federais. Nos países federais existen tres niveis de goberno: o nivel de goberno central (o da federación), o nivel intermedio, que corresponde aos estados que forman a federación, e o nivel local, onde ademais dos municipios poden encontrarse outras administracións locais de carácter supramunicipal (provincias, comarcas, condados, etc.), cunha tipoloxía variada segundo os países. En cambio, nos países unitarios ou non-federais, distínguense unicamente dous niveis de goberno, o central e o local.

Os países federais considerados para esta análise comparada son Alemaña, Australia, Austria, Bélxica, Canadá, Suíza e os EUA. O Cadro 1 mostra a distribución do gasto público por niveis de goberno nestes países. Como podemos observar nel, os países máis descentralizados son Canadá e Suíza, onde o goberno central só xestiona o 39% e o 45% do gasto total do sector público respectivamente; seguen a estes países os EUA (51%) e Australia (55%); xa a máis distancia sitúanse Alemaña (63%), Bélxica (64%) e Austria (69%).

Polo que respecta ao peso relativo do nivel local de goberno destes países, difire bastante, e a escala vai do só 6% de Australia ao 26% dos EUA. Así, hai países como Australia en que, a pesar de teren unha considerable descentralización, vemos como esta se dirixe basicamente cara ao nivel intermedio; en cambio nos EUA, por exemplo, pesa máis o nivel local de goberno (26%) que o intermedio (23%).

Suíza é outro país onde os gobernos locais teñen un peso considerable, posto que xestionan o 22% do gasto público. Xa a máis distancia están Canadá, cun 16%, Austria e Alemaña, ambos cun 14%, e Bélxica, cun 13%. A media do peso relativo do nivel local de goberno nestes países é do 16%. De todas as formas, de facermos a media sen incluír Australia, onde excepcionalmente os gobernos locais teñen unha importancia relativa moi baixa, a media pasa a ser do 18%.

O Cadro 2 recolle a distribución do gasto público por niveis de goberno nos países unitarios ou non-federais que son analizados neste estudo: Dinamarca, Finlandia, Francia, Holanda, Irlanda, Italia, Noruega, Reino Unido e Suecia. Estes países caracterízanse por teren fundamentalmente dous niveis de goberno, central e local, aínda que en Francia nalgúns poidamos encontrar máis dun nivel de administración no eido local. Son unha excepción a esta regra Francia e Italia, que teñen un nivel rexional equivalente a un intermedio, aínda que en Francia as rexións se consideran gobernos locais. En Italia, o proceso de descentralización cara ás rexións aínda non rematou, polo que mantén unha estrutura moi centralizada e burocrática calcada do modelo francés; por esta razón incluímos estes países dentro dos unitarios con dous niveis de goberno. Ademais, as estatísticas internacionais tratan os gobernos rexionais destes países como gobernos locais, presentando o gasto de ambos os niveis de goberno conxuntamente.

Deste conxunto de países, o máis descentralizado é Dinamarca, onde o nivel local de goberno pesa máis có central, pois representa o 59% e o 41% do gasto público total, respectivamente. Suecia tamén presenta unha descentralización considerable, cun peso dos seus gobernos locais do 44%. Por detrás aparecen Finlandia (37%), Holanda (34%), Noruega (31%), Italia e Irlanda (ambas co 28%), e por último Francia (18%). En xeral, nestes países unitarios o goberno local ten un peso superior ao que ten nos países federais; isto é debido a que neles os gobernos locais asumen competencias que nos federais son asignadas ao nivel intermedio de goberno, polo que a media resultante do peso do seu nivel local de goberno é do 34%.

O grao de descentralización do sector público español e o peso do seu nivel local de goberno son mostrados no Cadro 3. Nos últimos 25 anos España sufriu un profundo proceso de descentralización ao constituírense e asentárense as comunidades autónomas, que foron as receptoras das competencias descentralizadas. Así, o peso do sector público central pasou de representar o 90% do gasto público en 1980 a representar o 51% no 2005, mentres que o peso do sector público local neste período só pasou do 10% ao 13%, porcentaxe na cal se mantén desde 1990. Xa que logo, a descentralización dirixiuse ás comunidades autónomas, que actualmente xa xestionan o 36% do gasto público total.

Á hora de comparar España cos países analizados, e a pesar de non ser constitucionalmente unha federación, vemos como se axusta mellor ao modelo dos países federais, xa que ten tres niveis de goberno ben diferenciados: central, autonómico e local. O mesmo Fondo Monetario Internacional, nas súas estatísticas internacionais, trata España como un país federal con tres niveis de goberno¹.

A análise comparada constata que España ten un grao de descentralización algo superior á media dos países federais e que o gasto descentralizado se concentra primordialmente no nivel intermedio de goberno, é dicir, no nivel autonómico. Só Australia e Canadá teñen un nivel intermedio de goberno cun peso superior ao español.

Con todo, o nivel local de goberno español ten un peso que está por debaixo do da media dos países federais, do 13% fronte ao 16% (ou o 18% sen Australia). Moita máis distancia se

encontra co peso da media dos países unitarios, aínda que, como xa dixemos, o caso español é máis comparable cos países de carácter federal; por tanto, é razoable propoñer que nun futuro próximo os gobernos locais españois collan máis peso dentro do sector público.

3. ANÁLISE COMPARADA DA DISTRIBUCIÓN DE FUNCIÓNS DE GASTO POR NIVEIS DE GOBERNO. AS FUNCIÓNS DE GASTO NO NIVEL LOCAL

A media da distribución funcional do gasto por niveis de goberno dos países federais analizados móstrase no Cadro 4. Por unha banda, esta clasificación do gasto é só indicativa das competencias que teñen os diferentes niveis de goberno e, pola outra, mostra o volume de gasto que xestionan os diferentes ámbitos, pero non o poder político que teñen sobre cada un deles.

A primeira función de gasto do nivel central de goberno é a relativa á “protección social”, é dicir, á parte da seguridade social que se traduce en prestacións económicas coma o pago de pensións. O seu peso específico sitúase nunha media do 43% do gasto. A continuación, e a máis distancia, aparecen as funcións relativas aos “servizos públicos xerais” (24%), á “sanidade” (12%), aos “asuntos económicos” (7%), e “defensa” (6%). Respecto á estrutura de gasto dos niveis de goberno intermedios, a función relativa á “educación” é a que ten un peso específico maior, xa que representa o 27% do gasto do devandito nivel de goberno. Tamén a “sanidade” e a “protección social” teñen un peso específico relevante, do 18% e o 17%, respectivamente. Outras funcións que destacan son os “asuntos económicos” e os “servizos públicos xerais”, ambas cun peso do 14%.

No nivel local, igual que no nivel intermedio, a función relativa á “educación” é a máis importante, cun peso específico medio do 23% sobre o gasto público local. A continuación aparecen as funcións relativas aos “servizos públicos xerais” (17%), á “protección social” (14%), e aos “asuntos económicos” (14%).

O detalle país por país da distribución funcional do gasto local dos países federais móstrase no Cadro 5. Como podemos observar, na maioría deles a primeira función de gasto polo seu peso específico é a “educación”, e destacan os casos dos EUA e Canadá, en que acada un peso do 49% e 41%, respectivamente, do total do gasto local. Tamén a función relativa á “protección social” ten un peso considerable en Alemaña (31%), Austria (18%) e Bélxica (16%). Por último, é de destacar a función relativa á “sanidade”, que ten un peso moi baixo en todos os países, coa excepción de Suíza (19%), Austria (18%) e os EUA (10%).

O Cadro 6 presenta a distribución funcional do gasto por niveis de goberno nos países unitarios ou con dous niveis de goberno, con valores que representan a media dos países unitarios analizados no Cadro 2. As funcións de gasto que pesan máis no nivel central son practicamente as mesmas ca no caso dos países federais; porén, a función relativa á “educación” está algo máis centralizada ca nos federais, cun peso relativo do 9% fronte ao 4% destes últimos. Respecto ao nivel local de goberno, a función cun peso maior é a “protección social” (30%), seguida da “educación” (23%) e a “sanidade” (15%).

O detalle país por país da distribución funcional do gasto local nos países unitarios móstrase no Cadro 7. Dinamarca é o país cun maior peso da función relativa á “protección social” no nivel local, pois representa o 55% do total de gasto local.

O gasto en “educación” oscila entre o 31% do Reino Unido e o 14% en Dinamarca, mentres nos demais países se sitúa por encima do 20%. No caso da “sanidade”, o maior peso específico encontrámolo en Finlandia e Suecia, cun peso do 27% do gasto local.

A distribución funcional do gasto público por niveis de goberno no caso español móstrase no Cadro 8. Esta distribución de funcións está en liña coa dos países federais, a excepción do caso da función educativa no nivel local. Na maioría de países podemos ver que esta é unha das funcións ou a de máis importancia relativa no nivel local, cando en España no nivel local ten un peso relativo moi baixo, do 3%.

4. COMPETENCIAS QUE PODEN DESCENTRALIZARSE CARA AOS GOBERNOS LOCAIS ESPAÑOIS²

4.1. Xustificación

Son varias as razóns que podemos aducir para xustificar a descentralización de competencias cara aos gobernos locais. En primeiro lugar, a dimensión do noso sector público local, que tal e como foi posto de manifesto, está por debaixo da media dos países federais. En segundo lugar, o feito de que a descentralización significa achegar os cidadáns á toma de decisións públicas e facilitar a súa participación na adopción de medidas, o cal contribúe a fortalecer a democracia. En terceiro lugar, a descentralización tamén permite adaptar mellor as estruturas e as respostas públicas á realidade e ás necesidades sociais, de maneira que se converte nun requisito esencial para conseguir unha maior eficacia e eficiencia global na actividade administrativa e de goberno, tal e como propugna a teoría do federalismo fiscal dentro da ciencia económica³.

Así mesmo, non hai que esquecer a Carta Europea de Autonomía Local aprobada polo Consello de Europa o 15 de outubro de 1985, que no seu artigo 4 establece: “O exercicio de competencias públicas debe, de modo xeral, incumbir preferentemente ás autoridades máis achegadas aos cidadáns. A atribución dunha competencia a outra autoridade debe ter en conta a amplitude ou a natureza da tarefa ou as necesidades de eficacia ou economía”. Este principio de descentralización foi adoptado baixo a etiqueta de “subsidiaridade” dentro da Unión Europea e tradúcese en que o poder de goberno debe ser exercido polo nivel máis baixo de goberno posible.

4.2. Tipoloxía de competencias que poden ser descentralizadas

As competencias tradicionais dos municipios son a ordenación urbana e o establecemento e a xestión de obras e servizos urbanos e de carácter colectivo (vías urbanas, transporte, limpeza, rede de sumidoiros, auga, residuos, etc.), pero os municipios poden crecer competencialmente pouco nestes servizos, xa que os intereses supralocais teñen un impacto cada vez máis intenso neles. En cambio, os gobernos locais poden aumentar as súas competencias no ámbito das políticas de cohesión social, de integración social ou de loita contra a exclusión, absolutamente prioritarias na nosa sociedade actual, que a miúdo ten que afrontar factores de conflitividade e de fractura social. Ademais, estas políticas de cohesión social requiren cada vez máis accións integradas e transversais, que só poden ser deseñadas e executadas desde a proximidade, o que tamén contribúe a formular a súa descentralización.

Os sectores de actividade pública máis directamente relacionados coas políticas de integración e de cohesión social son a educación, o traballo, a vivenda e os servizos sociais, os cales xa están bastante descentralizados cara aos concellos. En cambio, as competencias públicas en materia de educación, traballo e vivenda mantéñense fortemente centralizadas nos niveis estatal e autonómico.

Actualmente estamos a asistir a un proceso de reforma da normativa das competencias locais. Así, no Anteproxecto de lei básica do goberno e da administración local especifícanse e ampliáanse algunhas das atribucións municipais; en concreto, e polo que respecta aos servizos enumerados arriba, o Anteproxecto prevé que os municipios teñan as seguintes competencias:

- A xestión do uso de instalacións de centros docentes públicos fóra do horario escolar.
- O control sanitario de edificios e lugares de vivenda e convivencia humana, así como de industrias, actividades e servizos.
- A promoción e a xestión de vivenda pública.
- A regulación e a prestación dos servizos sociais de asistencia primaria.

Ademais das competencias previstas no apartado anterior, o Anteproxecto de lei considera que debe corresponder aos municipios:

- Participar na creación de centros docentes de titularidade pública e na programación da ensinanza.
- Participar na planificación e o deseño de especialidades e na xestión da formación ocupacional.
- Participar na elaboración e execución dos plans de vivenda.

O Anteproxecto tamén establece, co obxecto de garantir a elaboración e execución de políticas propias, e no marco que como mínimo común fixen as normas con rango de lei do Estado e das comunidades autónomas, que lles corresponde aos municipios a potestade normativa en numerosas materias como son, no caso que aquí nos ocupa, educación, emprego e servizos sociais, e en calquera outra materia de competencia do Estado ou da comunidade autónoma, cuxa xestión total ou parcial se considere que deba ser realizada polas entidades locais en virtude dos principios de subsidiaridade, descentralización e proximidade ao cidadán. Por tanto, cremos que hai un campo que debe ser explorado na transferencia de materias como educación, traballo e vivenda aos gobernos locais, e que son varias as razóns que poden xustificar a súa descentralización⁴.

No caso da educación, as principais razóns para a súa descentralización no nivel local de goberno son as seguintes:

- A diversidade crecente das estruturas sociais e das opcións locais para afrontar proxectos diferentes de desenvolvemento sustentable.
- A importancia decisiva da educación para o desenvolvemento, a integración social e a gobernabilidade.
- A conveniencia de xestionar a educación desde a proximidade, algo que se deriva do dito nas epígrafes anteriores, co fin de adecuala ás realidades sociais e aos proxectos de desenvolvemento de cada colectividade.

No Cadro 9 descríbense as competencias que poden ser descentralizadas no nivel local en materia de educación.

Por lo que se refire ao traballo, parece oportuno descentralizar as políticas activas de ocupación, o cal podemos explicar principalmente pola súa dimensión integradora e polo feito de que os entes locais teñen un maior coñecemento dos diversos aspectos relacionados coa creación de ocupación. Estes son factores que levan a que a descentralización sexa un dos principais eixes das políticas europeas de fomento do traballo.

No Cadro 9 tamén son descritas as competencias que poden descentralizarse no nivel local nesta materia.

No caso da vivenda, os argumentos para a súa descentralización son os seguintes:

- A súa estreita relación co proceso urbanístico, en que o protagonismo local é esencial. A vivenda e a construción son fenómenos moi vinculados ao territorio, que só poden ser tratados desde a máis estrita proximidade.
- Un mellor coñecemento da realidade social e dos posibles beneficiarios desta política. Dada a nosa realidade social actual, as políticas públicas de vivenda deben afrontar basicamente os problemas de acceso á vivenda de determinados colectivos, ben afectados por situacións especiais de marxinación, ben localizados en determinadas zonas, e que só poden coñecerse debidamente desde os entes locais, que son tamén a mellor maneira de aplicar políticas integrais.

No Cadro 9 especificáanse as políticas que poden ser descentralizadas cara aos entes locais en materia de vivenda.

4.3. Aplicación destas competencias e limitacións dos concellos á hora de asumilas⁵

Á hora de descentralizar as competencias propostas, hai que ter en conta unha serie de factores que poden xogar en contra da súa descentralización cara aos concellos e que son basicamente os seguintes:

- O minifundismo municipal actual, pois a estrutura municipal vixente caracterízase por un elevado grao de fragmentación do mapa municipal, cun número moi alto de municipios de pequena poboación, poucos recursos e limitadas posibilidades de xestión; é máis, moitos municipios nin sequera teñen escola pública susceptible de ser asumida polo concello. Isto non tería que impedir, con todo, a descentralización das ditas competencias aos municipios que teñen capacidade de xestión e medios para asumilas. Por tanto, isto leva a propor unha descentralización flexible, que non pode ser igual para todos os municipios.
- No caso da educación, a existencia dun modelo de función pública docente centralizado pode provocar que o persoal docente se opoña á súa descentralización cara aos municipios. Por tanto, nunha primeira etapa convén facer propostas moderadas de descentralización do persoal docente.
- No caso das competencias en materia de ocupación, hai que ter en conta que a realidade do mercado de traballo transcende na maioría dos casos o ámbito municipal, de maneira que hai que evitar que a descentralización leve a cabo unha atomización do mercado de traballo.
- A maior proximidade con respecto ao cidadán que pode supor a descentralización non está exenta de posibles riscos como, por exemplo, caer no favoritismo e o clientelismo, o que é especialmente perigoso no caso do urbanismo e a vivenda, onde as presións económicas e sociais poden ser moi intensas; porén, está demostrado que a centralización non evita estes comportamentos. A garantía é a transparencia e o control político, e onde hai máis posibilidades de que se dean estas condicións é no nivel local de goberno.
- O financiamento destas competencias que, obviamente, ha de ir ligado ao traspaso dos recursos necesarios para exercitalas.

Xa que logo, á hora de descentralizar as competencias enumeradas hai que conseguir que o proceso de descentralización sexa gradual, que comece polos concellos máis interesados en recibir estas competencias, e asegurar que a descentralización proposta se faga a favor das

entidades que teñan a capacidade de xestión necesaria. Así pois, hai que contar co nivel supramunicipal, xa sexa a través de mancomunidades ou comarcas, onde as houber, xa sexa nalgúns casos a través da provincia correspondente.

5. FINANCIAMENTO DAS COMPETENCIAS QUE PODEN SER DESCENTRALIZADAS⁶

Ao ser a Comunidade Autónoma a titular das competencias que propoñemos traspasar aos entes locais, o axuste correspondente no financiamento debería ter lugar, en boa parte, entre a Administración autonómica e a local, sen esquecer que o goberno central ten que participar no proceso como responsable último das principais fontes impositivas. Por tanto, de modificarse o marco competencial dos municipios, estes deberían recibir o financiamento adicional necesario para cubrir o incremento de gasto correspondente.

Agora ben, a administración local responsable de asumir as competencias traspasadas non sempre poderá ser o municipio, pois como xa se dixo teñen que atribuírse as novas competencias locais ás administracións capaces de exercitalas con responsabilidade, e é moi posible que isto queira dicir que, nalgúns casos, a administración responsable deberá ter carácter supramunicipal. Partindo desta situación, nunha primeira etapa de traspaso de competencias, e na cal non todos os entes locais gozasen aínda delas, a fórmula máis plausible de financiarlas sería mediante unha subvención específica que o Goberno autonómico lles outorgaría aos gobernos locais de acordo co custo destas transferencias en cada xurisdición.

No repartimento desta subvención deberían terse en conta os factores que inciden sobre o custo dos servizos: por exemplo, no caso da educación, por un lado, variables que midan o número de usuarios do servizo traspasado, como a poboación comprendida entre 0 e 12 anos (entre 0 e 3 anos, entre 3 e 12 anos) e, polo outro, variables relacionadas co custo do servizo, como por exemplo a dispersión da poboación (xa que a maior dispersión, maior gasto en transporte escolar). Máis a medio ou longo prazo, unha vez completado o traspaso das competencias propostas aos entes locais, poderían considerarse outras fórmulas de financiamento, tales como unha participación territorializada no IRPF autonómico, xa que a súa natureza é adecuada para financiar servizos de carácter persoal como é o caso das novas competencias que se propón traspasar.

Con todo, esta participación sería aplicable só naqueles municipios que asumisen a responsabilidade das competencias analizadas. Se a responsabilidade correspondese aos entes locais supramunicipais, estes deberían seguir financiándose mediante subvencións específicas, debido á heteroxeneidade dos posibles entes supramunicipais responsables de prover estes servizos e os seus diferentes sistemas de financiamento. Así pois, nalgúns casos serían os entes comarcais (onde os houber), noutros as deputacións ou mancomunidades de municipios os responsables.

Así mesmo, é necesario ter en conta que o rendemento desta participación sería bastante desigual entre os municipios, por mor da dispersión no valor das cotas liquidadas medias do IRPF por habitante en cada xurisdición. Por tanto, sería necesario acompañar a introdución da participación no IRPF coa fixación de criterios niveladores a través dunha subvención outorgada desde o Goberno autonómico, que tivese en conta a capacidade fiscal e as necesidades e os custos dos municipios nestes servizos, sobre todo no de educación.

Esta nivelación podería levarse a cabo mediante a reforma dos fondos de cooperación local que xa teñen moitas comunidades autónomas, tanto polo que se refire ao fornecemento inicial de recursos como aos criterios da repartición.

A pesar disto, hai que dicir que todo sistema de financiamento que se afaste das subvencións específicas, como pode ser a participación no IRPF autonómico, resulta difícil de implantar se todos os municipios non asumen o mesmo nivel de competencias. Por exemplo, no caso en que algúns concellos só asumisen a educación infantil ou a educación de adultos mentres outros se atribúen todas as competencias en educación que se propoñen descentralizar neste artigo.

Notas

- 1 Véxase o *Government Finance Statistics Yearbook* publicado anualmente polo Fondo Monetario Internacional.
- 2 Esta sección baséase en VV. AA. 2003. *Informe Pi i Sunyer sobre l'ampliació de competències municipals*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals.
- 3 Esta teoría é a que contribuíu en maior medida a xustificar a descentralización con base no feito de que proporciona ganancias de eficiencia. A este respecto véxase Bosch (2005).
- 4 Véxase Mir (2003).
- 5 Este apartado baséase en Mir (2003).
- 6 Véxase Bosch e Espasa (2003).

BIBLIOGRAFÍA

- Bosch, N. 2005. «La descentralización del poder de gobierno y la eficiencia», *Economistas*, 105, pp. 6-11.
- Bosch, N. e Espasa, M. 2003. «Valoració econòmica de les competències a descentralitzar», «Finançament de les competències a descentralitzar», «Pes relatiu del nivell local de govern després del traspàs de competències», en VV. AA. *Informe Pi i Sunyer sobre l'ampliació de competències municipals*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer de Estudos Autonómicos e Locais, pp. 83-110.
- Mir, J. 2003. «Formulació de propostes concretes de descentralització», en VV. AA. *Informe Pi i Sunyer sobre l'ampliació de competències municipals*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer de Estudos Autonómicos e Locais, pp. 63-82.

Cadro 1: Distribución do gasto público por niveis de goberno en países federais.
 (En % sobre o total do gasto público non-financieiro consolidado)

	Nivel central	Nivel intermedio	Nivel local	TOTAL
Alemaña (2003)	63	22	14	100
Australia (2003)	55	39	6	100
Austria (2002)	69	17	14	100
Bélxica (2002)	64	23	13	100
Canadá (2003)	39	45	16	100
Suíza (2001)	45	34	22	100
EUA (2000)	51	23	26	100
Media dos países federais	55	29	16	100
Media dos países federais (sen Australia)	55	27	18	100

Fonte: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI.

Cadro 2: Distribución do gasto público por niveis de goberno en países unitarios.
 (En % sobre o total do gasto público non-financieiro consolidado)

	Nivel central	Nivel intermedio	Nivel local	TOTAL
Dinamarca (2003)	41		59	100
Finlandia (2003)	63		37	100
Francia (2003)	82		18	100
Holanda (2003)	66		34	100
Irlanda (2003)	72		28	100
Italia (2000)	72		28	100
Noruega (2003)	69		31	100
Reino Unido (2003)	72		28	100
Suecia (2002)	56		44	100
			0	0
Media dos países unitarios	66		34	100

Fonte: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI.

Cadro 3: Evolución da distribución do gasto público por niveis de goberno en España.
 (En % sobre o total do gasto público non-financieiro consolidado)

	Nivel central	Nivel intermedio	Nivel local	TOTAL
1980	90		10	100
1990	68	19	13	100
2000	61	26	13	100
2005	51	36	13	100
Media dos países federais	55	29	16	100
Media dos países federais (sen Australia)	55	27	18	100
Media dos países unitarios	66		34	100

Fontes: Cados 1 e 2, e para España, Fondo Monetario Internacional e Ministerio de Economía e Facenda.

Cadro 4: Distribución funcional do gasto público por niveis de goberno. Media dos países federais.
 (En % sobre o total)

	Nivel central	Nivel intermedio	Nivel local
- Servizos públicos xerais	24	14	17
- Defensa	6	0	0
- Orde pública e seguridade	2	5	6
- Asuntos económicos	7	14	14
- Protección ambiental	0	1	4
- Vivenda, bens e servizos comunitarios	1	2	6
- Sanidade	12	18	7
- Ocio, cultura e relixión	1	2	8
- Educación	4	27	23
- Protección Social	43	17	14
TOTAL	100	100	100

Fonte: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI.

Cadro 5: Clasificación funcional do gasto público local nos países federais. (En % sobre o total)

	Alemaña (2003)	Australia (2003)	Austria (2002)	Bélxica (2002)	Canadá (2003)	Suíza (2001)	EUA (2000)	Media países federales
- Servizos públicos xerais	16	20	17	24	9	16	6	15
- Defensa					1		0	
- Orde pública e seguridade	4	2	2	11	9	5	12	6
- Asuntos económicos	11	31	14	11	13	10	7	14
- Protección ambiental	6	9	2	6	6		1	4
- Vivenda, bens e servizos comunitarios	7	15	4	2	7	8	3	7
- Sanidade	2	2	18	2	2	19	10	8
- Ocio, cultura e relixión	6	15	7	9	7	5	4	8
- Educación	16		17	20	41	23	49	24
- Protección Social	31	6	18	16	6	14	9	14
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100

Fontes: Fondo Monetario Internacional: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI, e para España IGAE. *Cuentas de las Administraciones Públicas 2003* [en liña] <http://www.igae.pap.meh.es/Internet/Cln_Principal/InformesCuentas/Informes/IncioPublicaciones.htm> [Consulta: 26 de decembro de 2006].

Cadro 6: Distribución funcional do gasto público por niveis de goberno. Media dos países unitarios.
 (En % sobre o total)

	Nivel central	Nivel local
- Servizos públicos xerais	22	11
- Defensa	5	0
- Orde pública e seguridade	3	3
- Asuntos económicos	8	8
- Protección ambiental	0	2
- Vivenda, bens e servizos comunitarios	1	3
- Sanidade	9	15
- Ocio, cultura e relixión	1	4
- Educación	9	23
- Protección Social	41	30
TOTAL	100	100

Fonte: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI.

Cadro 7: Clasificación funcional do gasto público local nos países unitario. (En % sobre o total)

	Dinamarca (2003)	Finlandia (2002)	Holanda (2003)	Noruega (2003)	Reino Unido (2003)	Suecia (2002)	Media dos países unitarios
- Servizos públicos xerais	5	12	17	10	10	12	11
- Defensa		2	5	1	11	1	3
- Orde pública e seguridade	5	7	17	5	7	5	8
- Protección ambiental		1	4	4	5	1	3
- Vivenda, bens e servizos comunitarios	1	1	8	3	3	3	3
- Sanidade	17	27	1	17	0	27	15
- Ocio, cultura e relixión	3	5	5	5	4	3	4
- Educación	14	21	24	28	31	21	23
- Protección Social	55	24	18	26	30	27	30
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100

Fontes: Fondo Monetario Internacional. 2004. *Government Finance Yearbook 2004*. Washington, D.C.: FMI. Para o Reino Unido Comisión Europea. *Eurostat* [en liña] <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL> [Consulta: 26 de decembro de 2006]. Para IGAE. *Cuentas de las Administraciones Públicas 2003* [en liña] <http://www.igae.pap.meh.es/Internet/Cln_Principal/InformesCuentas/Informes/InicioPublicaciones.htm> [Consulta: 26 de decembro de 2006].

Cadro 8: Distribución funcional do gasto público por niveis de goberno en España, 2003.
 (En % sobre el total)

	Nivel central	Nivel intermedio	Nivel local
- Servicios públicos xerais	37	10	34
- Defensa	4	0	0
- Orde pública e seguridade	4	2	8
- Asuntos económicos	7	12	12
- Protección ambiental	0	2	10
- Vivenda, bens e servizos comunitarios	0	2	13
- Sanidade	2	33	2
- Ocio, cultura e relixión	1	3	10
- Educación	1	28	3
- Protección Social	43	8	8
TOTAL	100	100	100

Fonte: IGAE. *Cuentas de las Administraciones Públicas 2003* [en liña]
 <http://www.igae.pap.meh.es/Internet/Cln_Principal/InformesCuentas/Informes/IncioPublicaciones.htm> [Consulta: 26 de decembro de 2006].

Cadro 9: RESUMO DAS COMPETENCIAS QUE SE PROPÓN QUE SEXAN DESCENTRALIZADAS
 CARA AOS ENTES LOCAIS

Competencias que se propón que sexan descentralizadas	Entidades a favor das cales han de ser descentralizadas	Calidade en que han de ser descentralizadas estas competencias
Primeiro ciclo de educación infantil (titularidade dos centros e do servizo, profesorado, matriculación)	Todos os municipios. Outros entes locais ou a Comunidade Autónoma, con carácter supletorio	Competencias municipais propias
Segundo ciclo de educación infantil e primaria (titularidade dos centros, xestión do servizo e do profesorado, matriculación)	Municipios nos cales haxa escola pública deste nivel. Entes supramunicipais, se así o queren os municipios afectados	Competencias delegadas. Proceso gradual
Educación secundaria (maior participación na programación e na planificación educativas)	Todos os municipios	Competencias propias
Educación secundaria (xestión de actividades complementarias e de ensinanzas non-oficiais)	Os centros e os municipios (entes supramunicipais, con carácter supletorio) nos que haxa centros de secundaria, en réxime de colaboración	Competencias propias. Proceso gradual
Educación de adultos (titularidade dos centros e do servizo, profesorado, matriculación)	Todos os municipios. Outros entes locais ou a Comunidade Autónoma, con carácter supletorio.	Competencias municipais propias
Oficinas de ocupación no territorio (xestión do servizo e das funcións de información, intermediación e outros)	Municipios ou entes supramunicipais segundo o ámbito de cada oficina, de acordo coa planificación de cada comunidade autónoma.	Competencias delegadas. Proceso gradual

Caadro 9: RESUMO DAS COMPETENCIAS QUE SE PROPÓN QUE SEXAN DESCENTRALIZADAS
 CARA AOS ENTES LOCAIS

Competencias que se propón que sexan descentralizadas	Entidades a favor das cales han de ser descentralizadas	Calidade en que han de ser descentralizadas estas competencias
Mesas locais de ocupación (xestión e impulso)	Os mesmos municipios ou entes supramunicipais ou supramunicipal propia que asumen as competencias da fila anterior	Competencia municipal propia. Proceso gradual
Pactos locais para a ocupación (impulso e xestión)	Municipios, entes supramunicipais, segundo o ámbito de cada pacto local	Competencia local propia
Maior representación municipal nos organismos de ocupación da comunidade autónoma	Todos os municipios	Competencia municipal propia
Xestión con carácter preferente, de programas de formación e de asesoramento para a ocupación	Os entes locais interesados, con prioridade para os municipios	Delegacións, convenios ou subvencións condicionadas
Tramitación e aprobación de todo o planeamento urbanístico derivado	Municipios de máis de 10 000 habitantes e os outros que acrediten capacidade técnica	Competencia municipal propia
Maiores facilidades para obter solo para promoción de vivenda protexida	Todos os municipios	Competencia municipal propia
Control da habitabilidade das vivendas	Municipios que acrediten capacidade técnica e entes supramunicipais con carácter supletorio	Competencias delegadas
Xestión das axudas individuais á vivenda, principalmente as relativas á rehabilitación	Os mesmos entes locais da ringleira anterior	Competencias delegadas
Promoción pública de novas vivendas e de rehabilitación de barrios ou edificios, con carácter supletorio	Os municipios interesados Os entes supramunicipais ou a Comunidade Autónoma, con carácter preferente	Competencia municipal propia

Fonte: Mir, J. 2003. «Formulación de propostas concretas de descentralización», en VV. AA. *Informe Pi i Sunyer sobre l'ampliació de competències municipals*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals, pp. 80-82.